

cenou jsou odměňovány již „zavedené“ objevy, jež byly úspěšně aplikovány v praxi, cílem Fieldsovy ceny je nejen odměna za vynikající výsledky v oboru, ale zároveň výzva mladým laureátům k dalšímu vytrvalému bádání. K tomu je má povzbudit i finanční ohodnocení – od roku 2006 je cena dotována částkou 15 tisíc kanadských dolarů (dříve byla nižší). Do Československa ani do České republiky Fieldsova cena zatím neputovala.

Zatímco udílení Nobelových cen je velkou společenskou událostí, kterou sleduje široká světová veřejnost, Fieldsovy ceny se předávají nenápadně, bez publicity. Matematici jsou totiž lidé, kteří – dovolím si tu parafrázovat slova proroka Izaiáše – „nekřičí, hlas nepozvedají, nedávají se slyšet na ulici“. Nepatří mezi takzvané celebrity, jež nesmějí chybět na plese v Opeře. Celebrity v dnešním slova smyslu nebyl ani lord Bertrand Russell, třebaže se těšil všeobecnému respektu (zemřel téměř osmdesátiletý 2. února 1970): veřejnost jej však vnímala spíše jako filozofa a pacifistu než jako matematika a logika; za své esejistické dílo, prosazující humanismus a svobodu myšlení, byl v roce 1950 odměněn Nobelovou cenou za literaturu.

Mezi celebrity nepatří ani autoři této knihy; Ivan Netuka matematickou komunitu bohužel opustil 15. října 2020. Jsou to talentovaní, poctiví vědci, kteří svou knihou, ale vlastně celým svým dílem rozmnožují darované hřivny, a navíc jimi umějí obdarovávat nejen své žáky a kolegy, ale i zájemce z jiných oborů včetně humanitních. Jejich kniha se patrně neoctne na žebříčku nejprodávanějších bestsellerů, ale osloví vnímavé a uznalé čtenáře – nejen v matematické komunitě.

Marie Štemberková

doi: 10.14712/23365730.2021.9

Petr Hlaváček, Otevřená univerzita. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy a její cizinci 1918-1938-1948

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Praha 2019, 146 s.,
ISBN 978-80-7308-941-2

Historik, filozof a editor Petr Hlaváček vydal recenzovanou knihu jako doprovodnou publikaci k výstavě *Otevřená univerzita. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy a její cizinci 1918-1938-1948*, uspořádané na podzim 2019 ve foyer Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Publikace je již devátým výstupem dlouhodobého projektu Collegia Europaea, jehož prostřednictvím jsou představovány vytěsňené souvislosti českých intelektuálních dějin a tradice české akademické obce.

Publikaci otevírá kapitola *Pražská akademická krajina mezi otevřeností a izolací*, kde je prezentován vývoj pražského akademického prostředí a Filozofické fakulty od konce 18. století a jeho vazby na zahraniční akademické obce. Do roku 1918 nebylo ještě možno mluvit o internacionalizaci Filozofické fakulty, poněvadž zůstávala výlučně českojazyčným regionálním centrem. Situace se změnila v roce 1918, kdy se pražská akademická krajina výrazně přetvořila. Zásadním mezníkem byl rok 1920 a proměna české univerzity v Univerzitu Karlovu.

Ve dvacátých letech působilo v Praze již několik vzdělávacích institucí pro cizince, např. Ukrajinská svobodná univerzita, Ruská právnícká fakulta, Ruská lidová/svobodná

univerzita nebo Institut français de Prague či Španělský a iberoamerický ústav. Do Prahy přicházeli také studenti z Jugoslávie, Polska i Židé a Bělorusové.

Na FF UK došlo tedy po roce 1918 k programové internacionalizaci pedagogického sboru, a to nejen v rámci filologických oborů. V Praze bylo možno v letech 1918–1938 navštěvovat přednášky vedené pedagogy mnoha národností. Z těch, kteří nebyli zahrnuti do této knihy, autor jmenuje např. filoložku Annu Ābele (1892–1970), lektorku litevštiny a lotyštiny, nebo Izu Šaunovou (1896–1960), lektorku polštiny a posléze i češtiny pro cizince, dále zde působili např. švédský bohemista Erik Frisk, arabisté Mahmud Fahmy Osman a Ibrahim bej Halil, Isidor Hirsch, rodák z Budapešti, Francouzi Ferdinand Lannes, Albert Pauphilet, Jean Pasquier, Ukrajinec Myron Lubyneckyj, Rusové N. V. Jastrebov, N. P. Kondakov a Alfred Bem nebo Britové Tom Oakes Hirst či John Herdman Smith.

Otevřenost českého akademického prostředí vůči světu byla přerušena nacistickou nadvládou a po krátkém období relativní svobody po roce 1945 se Československo v roce 1948 stalo nesvéprávným satelitem sovětsko-ruského impéria, kde byly potlačeny veškeré akademické svobody.

Hlavní část publikace tvoří životopisné medailony osobností více či méně spjatých s FF UK.¹ Jak v předmluvě uvádí autor, z hlediska omezenosti kapacity výstavy není výčet těchto osobností úplný. Publikace je uzavřena obrazovým doprovodem, výběrovou bibliografií a cizojazyčným resumé.

Autor Petr Hlaváček v této publikaci předložil pestrou mozaiku osobností spjatých s pražským akademickým prostředím. Některé osobnosti se s českým prostředím dokonale sžily, zdomácněly a rozvinuly zde naplno své akademické dráhy, pro jiné byla Praha pouze přístupnými stanicemi. Každopádně se všichni cizinci působící na fakultě různou měrou podíleli na vzdělávání budoucí inteligence v mladém státě. I když má publikace omezený rozsah a nedostalo se na všechny osobnosti, jedná se o cenný příspěvek k intelektuálním dějinám v meziválečném Československu.

Michal Továrek

doi: 10.14712/23365730.2021.10

¹ **Matija Murko** (1861–1952), profesor jihoslovanských jazyků a literatury, **Alexandr Kizevetter** (1866–1933), historik středověkých a novověkých dějin Ruska, **Vladimír Francev** (1867–1942), ruský filolog a slavista, **Oleksandr Kolessa** (1867–1945), ukrajinský literární historik a etnograf, **Jevgenij Ljackij** (1868–1942), běloruský historik a literát, **Kiril Christov** (1875–1944), bulharský spisovatel a překladatel, **Jožef Skrbinšek** (1878–1938), slovinský filolog a překladatel, **Nicola D'Alfonso** (1880–1947), italský filolog a publicista, **Richard Messer** (1881–1962), německo-židovský historik literatury, **Alexis Louis Castan** (1881– post 1956), lektor francouzského jazyka, **Dragutin Prohaska** (1881–1964), chorvatský literární historik a kritik, **Dmytro Dorošensko** (1882–1951), ukrajinský historik a literární vědec, **Oscar Zaccaria** (1882–1955), italský lektor a klavírista, **André Tibal** (1882–1955), francouzský germanista a politolog, **Marjan Syjkowski** (1883–1952), polský polonista a bohemista, **Antonij Florovskij** (1884–1968), ruský historik a slavista, **Nikolaj Okuněv** (1885–1949), ruský historik umění a byzantolog, **Bindo Chirulo**, italský literární historik a básník, **Edwin Dirckinck-Holmfeld** (1889–1956), dánský nordista a slavista, **Ettore Lo Gatto** (1890–1983), italský slavista a literát, **Francesco Javier Fariña** (1891–1955), španělský lektor a novinář, **Nišan Mardirossian** (1894–1966), arménský filolog a překladatel, **Arturo Cronia** (1896–1967), italský slavista a romanista, **Oton Berkopec** (1906–1988), slovinský literární historik a spisovatel.